

نشانه‌های غافل

رسول اکرم فرمود:

«عَلَامَةُ الْغَافِلِ فَأَرْبَعَةُ الْعَمَىٰ وَ السَّهْوُ وَ اللَّهُوُ وَ النَّسِيَانُ - ۲۲ تحف العقول النص ص

علامت غافل چهار چیز است: کوردلی، اشتباه، سرگرمی، فراموش کاری

۱- کوردلی

وَ قَالَ عَ إِنَّ لِلَّهِ عَقُوبَاتٍ فِي الْقُلُوبِ وَ الْأَبْدَانِ ضَنْكٌ فِي الْمَعِيشَةِ وَ هُنْ فِي الْعِبَادَةِ وَ مَا ضُرِبَ عَبْدٌ بِعَقُوبَةٍ أَعْظَمَ مِنْ قَسْوَةِ الْقَلْبِ

خداؤند را مجازات‌های روحی و جسمی است، همچون تنگی در اسباب زندگی، و سستی در عبادت، و هیچ بنده‌ای به چیزی بدتر از سنگدلی (قساوت قلب) عقوبت نشده است.

عوامل قساوت قلب

بهانه‌جویی در انجام دستورات الهی - ثُمَّ قَسَّتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَالِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً وَ إِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ وَ إِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ وَ إِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشِيَّةِ اللَّهِ - سپس دل‌های شما (بنی اسرائیل) بعد از این واقعه (بهانه‌جویی در کشتن گاو) سخت شد؛ همچون سنگ، یا سخت‌تر! چرا که پاره‌ای از سنگ‌ها می‌شکافد، و از آن نهرها جاری می‌شود؛ و پاره‌ای از آن‌ها شکاف برمی‌دارد، و آب از آن تراوش می‌کند؛ و پاره‌ای از خوف خدا (از فراز کوه) به زیر می‌افتد؛ (اما دل‌های شما، نه از خوف خدا می‌تپد، و نه سرچشم‌هه علم و دانش و عواطف انسانی است!)»(بقره/۷۴)

خواب زیاد - مال زیاد (در عوامل غفلت بحث مفصل می‌کنیم)

گناه - عاقبت انجام گناه بر روی گناه

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ الَّذِينَ أَسْوَوا السُّوَاءِ أُنْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَ كَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ (۱۰ روم)

سپس سرانجام کسانی که اعمال بد مرتكب شدند به جایی رسید که آیات خدا را تکذیب کردند و آن را به مسخره گرفتند! (۱۰)

پیمان شکنی - فِبِمَا نَقْضَهُمْ مِّيشَاقَهُمْ لَعَنَّا هُمْ وَ جَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً - ولی به خاطر پیمان شکنی، آن‌ها (بنی اسرائیل) را از رحمت خویش دور ساختیم؛ و دل‌های آنان را سخت و سنگین نمودیم.»(مائده/۱۳)

۲- اشتباه

۳- سرگرمی (لهو: آن چیزی است که انسان را از آن‌چه که برای او لازم و مهم است باز می‌دارد - مفردات راغب)

۴- فراموش‌کاری.

امیر المؤمنین علی عليه‌السلام فرمود: «كَفَى بِالرَّجُلِ غَفْلَةً أَنْ يُضِيعَ عُمُرَهُ فِيمَا لَا يُنْجِيهُ

۵- برای غفلت مرد همین کافی است که عمر خود را در چیزی که سبب نجات او نیست ضایع کند.» (غره‌الحکم ص ۱۶۰ شماره ۳۰۶۳)

امام حسن مجتبی علی‌السلام فرمود: «الْغَفْلَةُ تَرْكُكَ الْمَسْجِدَ وَ طَاعْتُكَ الْمُفْسِدَ

۶- غفلت آن است که مسجد را ترک کنی و

۷- از مفسد پیروی نمایی.» (بحارالأنوار ج ۷۵ ص ۱۱۴)

امام صادق علی‌السلام فرمود: «علامت غفلت سه چیز است:

عَلَامَةُ الْوَقْفِ ثَلَاثَةُ أَشْيَاءَ زَوَالُ حَلَوةِ الطَّاعَةِ وَ عَدَمُ مَرَأَةِ الْمَعْصِيَةِ وَ التَّبَاسُ عِلْمُ الْحَلَالِ وَ الْحَرَامِ

۸- از بین رفتن شیرینی عبادت (عمل نکردن به دانسته‌ها)

۹- تلخ نشدن معصیت

۱۰- فرق نگذاشتن در میان حلال و حرام.»